мин татарча сөйләшәм!

Халык мәхәббәте –

синең исемең.

Халык гомере –

синең гомерең.

Әхмәт Фәйзи

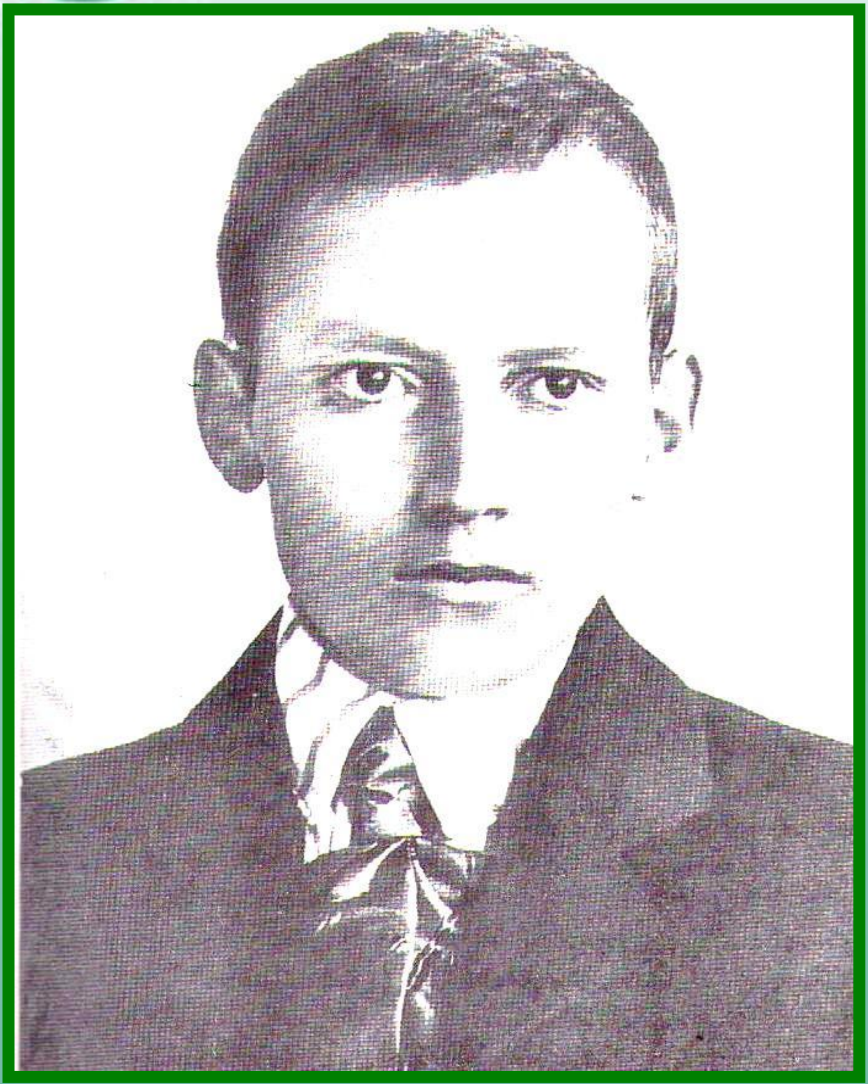

...Һәрчак безнең
белән
бергә -
Безнең
замандаш
Тукай...

Әхмәт Ерикәй

(Бөек Г. Тукайның 125 - еллыгына)

Кушлавыч авылы

Тау башында салынгандыр безнең авыл.

Бер чишмә бар, якын безнең авылга ул.

Авылыбызның ямен, суы тәмен беләм,

Шуңар күрә сөям җаным – тәнем белән...

Габдуллаҗан Мөхәммәтгариф улы Тукаев 1886 елның 13 (26) апрелендә, Казан өязе, Мәңгәр волосте, Кушлавыч авылында, мулла гаиләсендә туа.

Кечкенә Апушның әтисе Мөхәммәтгариф һәм әнисе Мәмдүдә

...Ул бер үксез бала, чираттагы ятим,
Юк, диделәр, аның ата - анасы да...

Гәрәй Рәхим

Кушлавыч.
Шәрифә карчык

Өчиле.

Зиннәтулла бабай

Казан.

Мөхәммәтвәли һәм Газизә гаиләсе

Җаек.

Галиәсгар (җизнәсе), Газизә

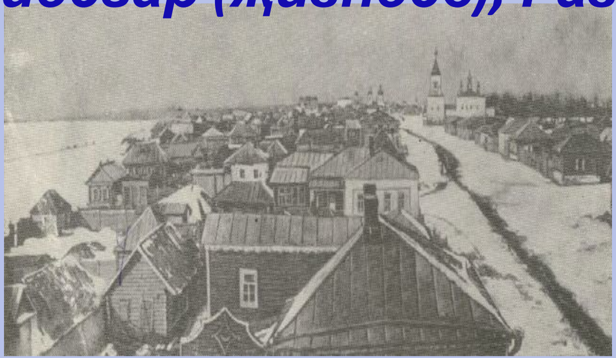

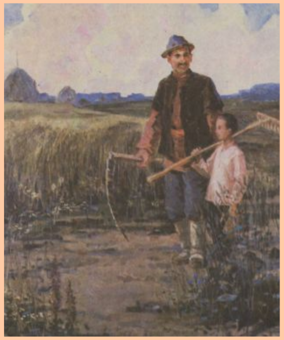

Кырлай.

Сәгъди абзый, Зөһрә апа

1890 ел.

Өчиле авылы.Апушның бабасы Зиннәтулланың йорты

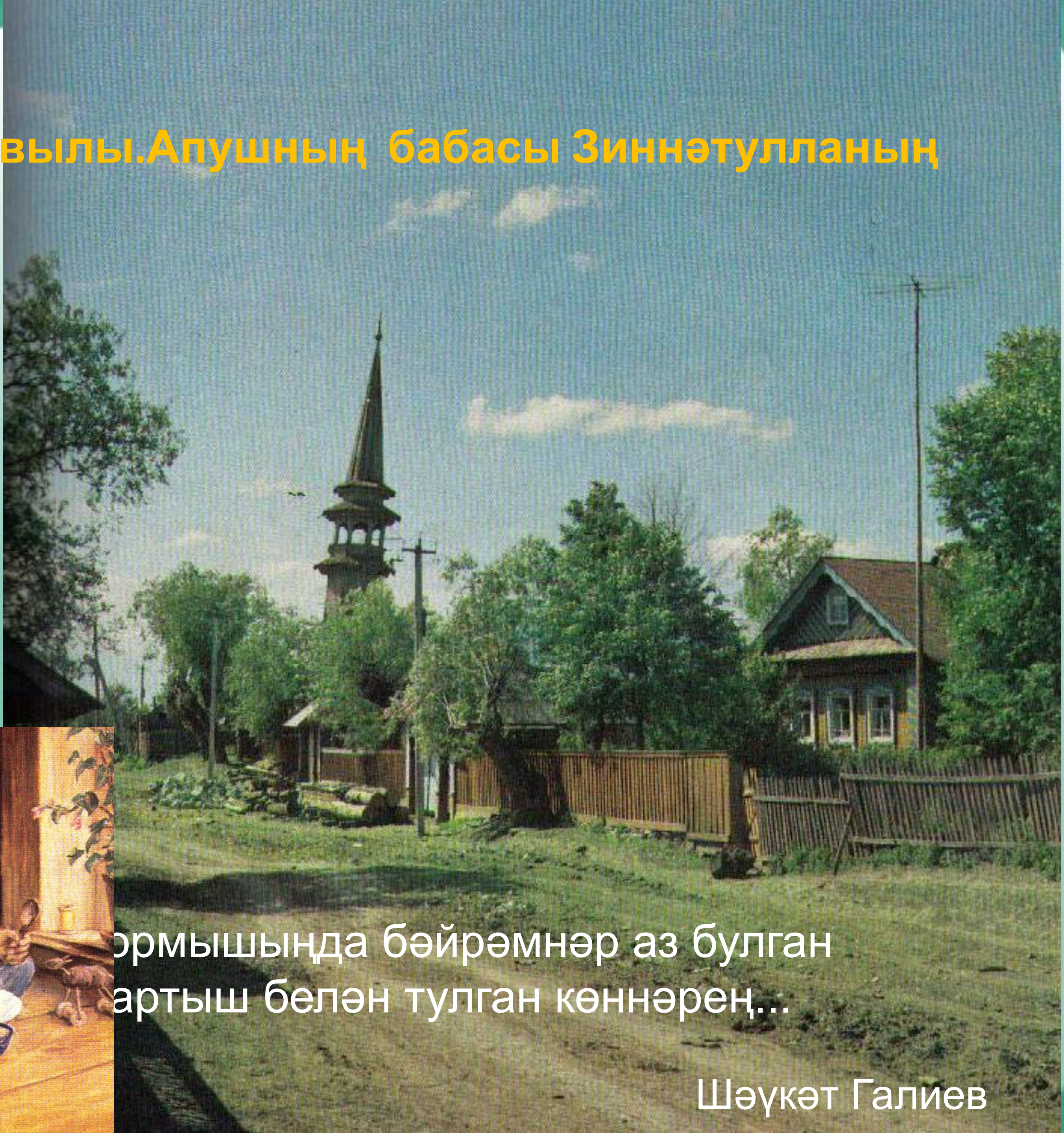

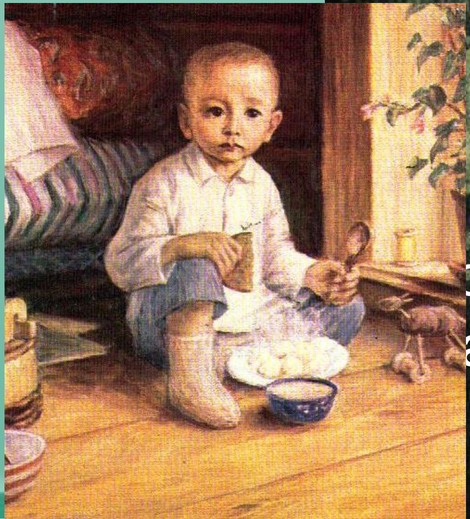

ормышында бәйрәмнәр аз булган
артыш белән тулган көннәрең...

Шәүкәт Галиев

Чылдыр - чылдыр, чылдыр - чылды

Яћгырый дала.

Кала басу, кала ындыр, туган як кал

Гамил Ас

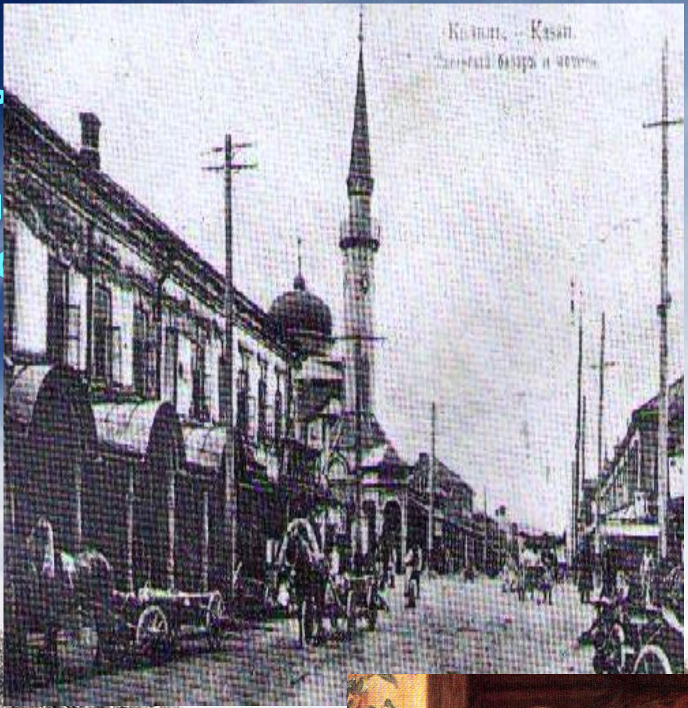

Њксез ятим -

Кемгђ бала кирђк? -

Дип язмышыћ сине рђнќеткђн.

Ул чак язмыш - њзе тере ятим:

Кемнђрдђндер ќылы сњз кљткђн.

Кђтибђ Кинќђбулатова

Казан. М. Гафури (элеккеге Сембер)

…Таныш - туган түгел,
чит кеше.
Даны да юк,
малы да юк аныћ,
Ул бит бары –
Вђли - читекче…
Рөстђм Сњлти

Тукайның Өчиледән Кырлайга китүе

КазандагыМөхәммәтвәли абзый белән Газизә апа икесе берьюлы авырый башлагач, Габдулла яңадан Өчилегә кайтарыла. 1892 елның җәендә Кырлай авылы крестьяны Сәгъди абзый аны үзенә уллыкка ала.

www.bfoto.ru

1892-1895нче еллар.Кырлай авылы. Сәгъди абзый йорты.

Хәзер анда Тукай музее - йорты.

Бу наратны кечкенә

Апушның Кырлайдагы “әтисе” Сәгъди абзый утырткан.

Ә бәрәңге бакчасында

кечкенә Габдулла бәрәңге җыйган.

мин татарча сөйләшәм!

1906нчы ел, 1нче май

Габдуллага 19 яшь

1907нче ел

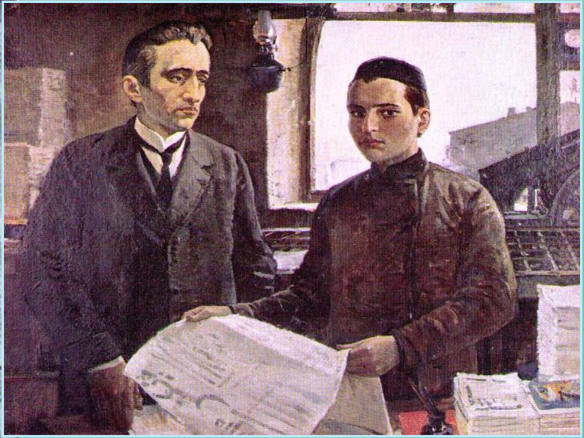

1906 -1907, Уральск

мин татарча сөйләшәм!

Габдулла Тукай һәм аның апасы Газизә Уральск шәһәрендә

1907нче ел, кљз.

Җиктереп пар ат, Казанга туп-туры киттем карап;

Чаптыра атларны кучер, суккалап та тарткалап…

И Казан! Дәртле Казан! Моңлы Казан! Нурлы Казан!

мин татарча сөйләшәм!

Мәскәү һәм Татарстан урамнарының күренеше.

XX гасыр башында бу йортта “Болгар” кунакханәсе булган һәм анда шул заманның татар интеллегенциясе яшәгән.

… Шуны лђкин син онытма,
“Болгар”,
Кырыгынчы бњлмђ барлыгын,
Тукайныћ зур, мђћге тере ќаны
Шунда ята, кара, бар, энем...

Сибгат Хђким

Габдулла Тукайның гомерлек дуслары

Г.Тукай ҹђм Ф.Ђмирхан

большевик–революционер Хөсәен Ямашев

шагыйрь Сәгыйть Рәмиев.

Драматург Галиәсгар Камал

Габдулла Тукай ҹђм "Сђйђр" труппасы

Язучы – революционер Гафур Коләхмәтов

1908нче ел

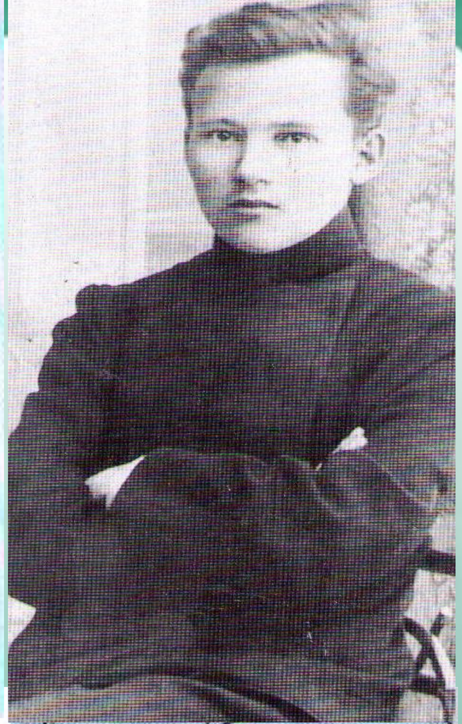

1909 ел, “Исемдә калганнар” дигән автобиографик повестьның беренче битләре

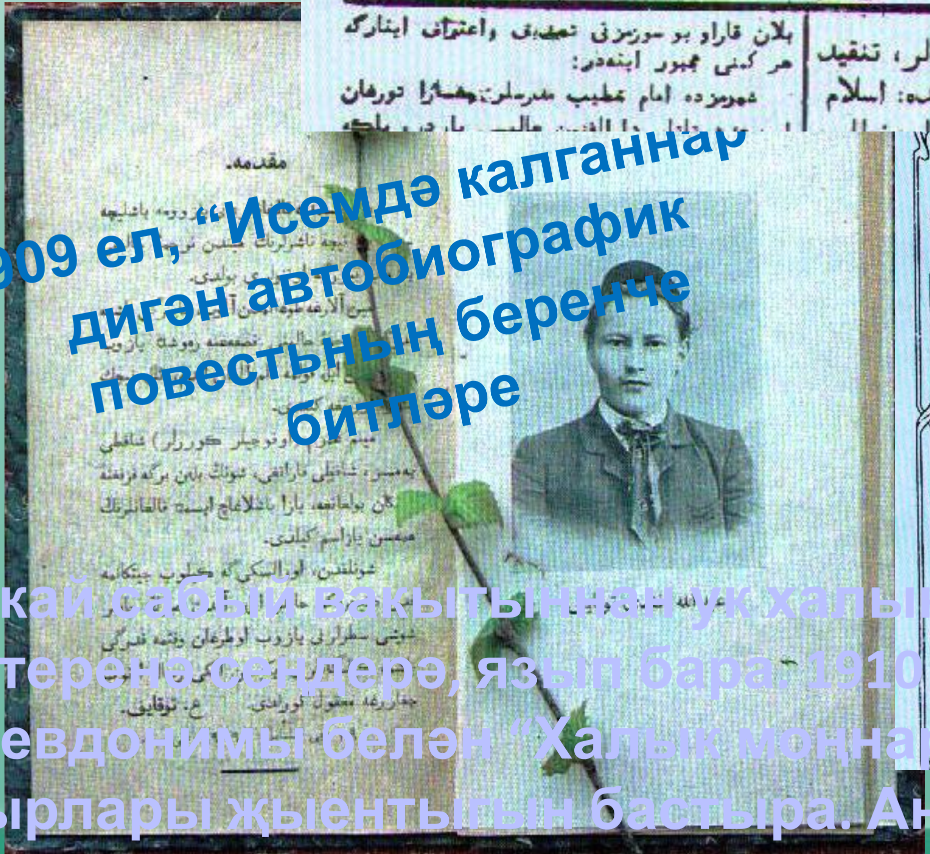

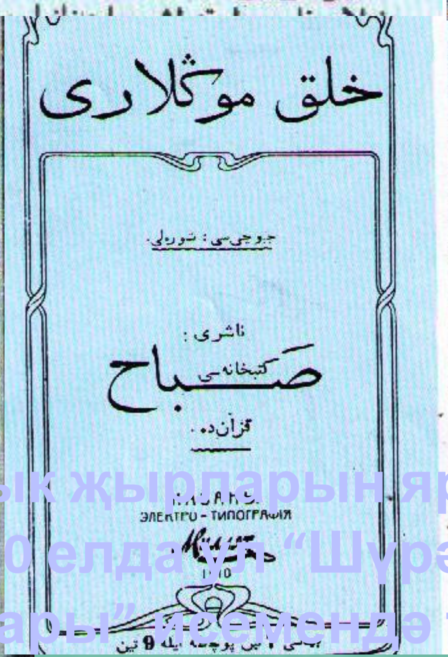

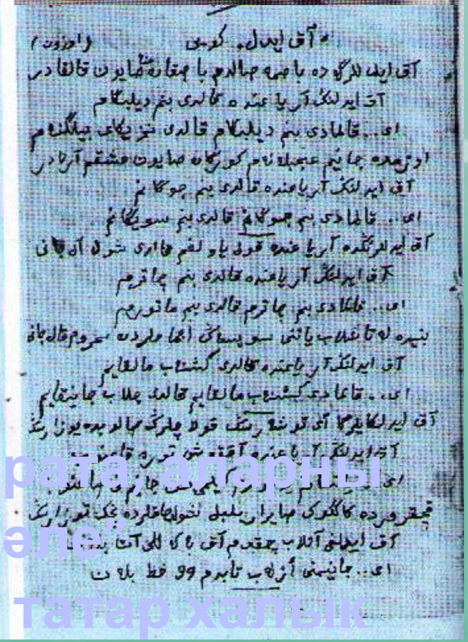

Тукай сабый вакытыннан ук халык җырларын ярата, аларны хәтеренә сеңдерә, язып бара. 1910 елда ул “Шүрәле” псевдонимы белән “Халык моңнары” исемендә татар халык җырлары җыентыгын бастыра. Анда 28 җыр язылган.

мин татарча сөйләшәм!

Төрле еллардагы фотолар

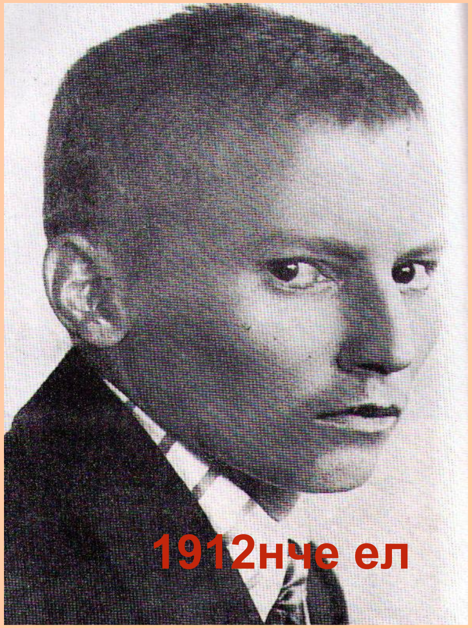

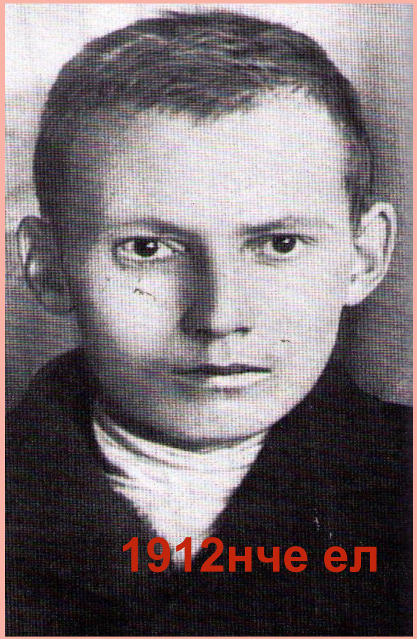

1911-1912нче еллар

Әстерхан

Петербург

Уфа

Троицк

Тукай Клячкин шифаханәсендә.

1913 ел, 14 (1) апрелендә төшерелгән фоторәсем.

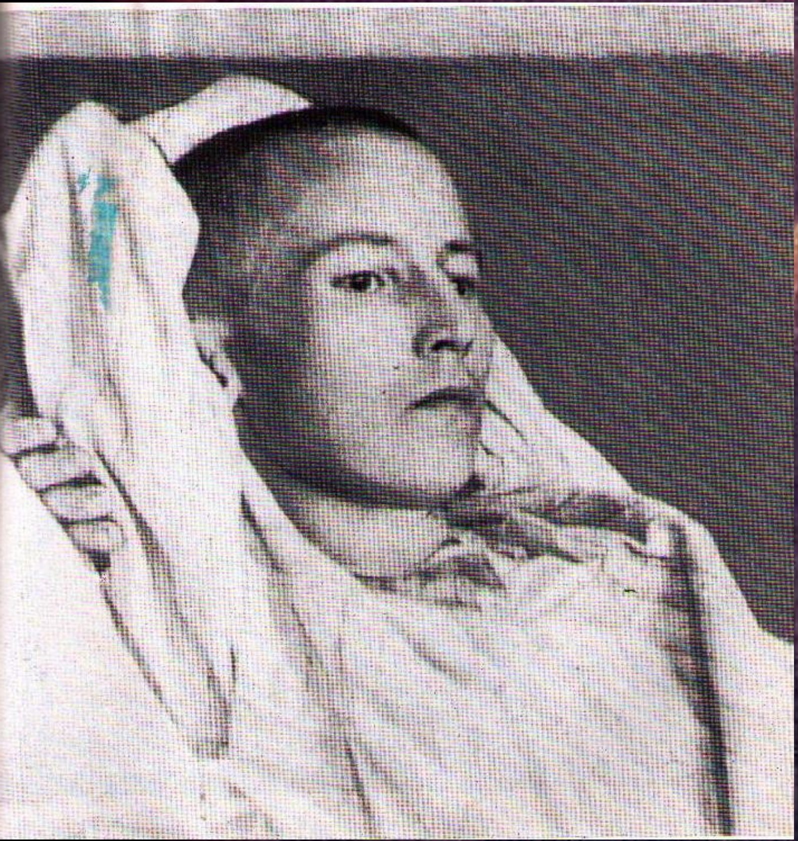

Тљн иде, моћнар белђн
Чиртеп сазын ул ќырлады,
Моћ белђн, хђсрђт белђн
Тулган иде бар ќырлары.
Тыћлады урман вђ таулар,
Тыћлады ай, йолдызы...
Шул моћыннан уйга калды
Ќир кызы џђм књк кызы.
Атты таћ ђкрен генђ џђм
Сњнде йолдыз, сњнде ай...
Шул матур йолдыз белђн
Ђкрен генђ сњнде Тукай.

Шамун Фидаи

Татар халкының бөек шагыйре

Габдулла Тукай

1913 елның 15 (2) апрелендә

кичке 8 сәгать 15 минутта

күзләрен мәңгегә йома.

Казан, 1913 елның 17 (4) апреле.

мин татарча сөйләшәм!

...Без китђбез,
Сез каласыз дип
ќырлармын,
Ќђсадемне туфрак белђн
књмгђндђ дђ...
Габдулла Тукай

Татар зиратында Тукай ята.
Кара мђрмђр ташы Тукайныћ.
Ђйлђнђм дђ килђм шул кабергђ...

Марс Шабаев

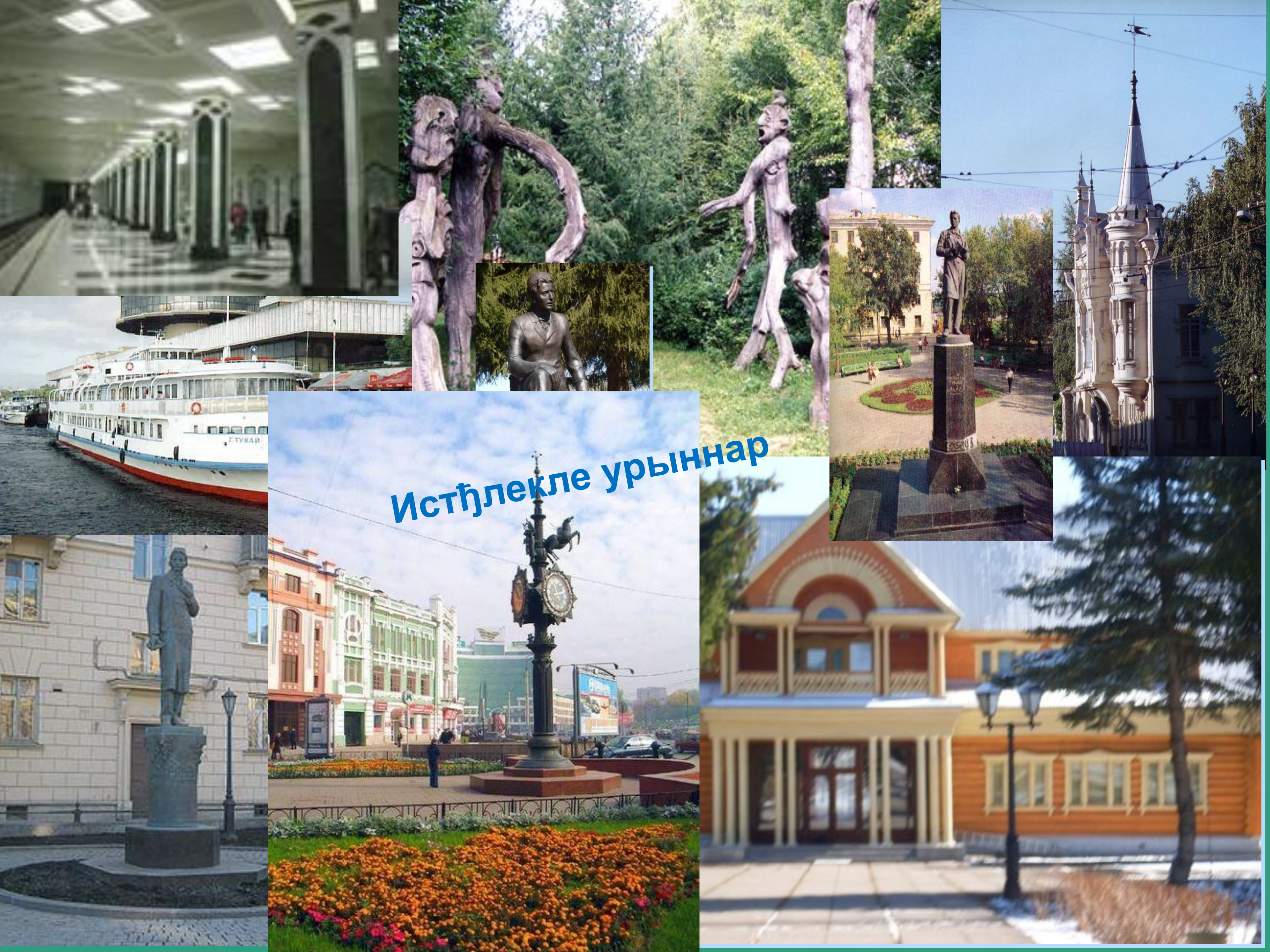
Истђлекле урыннар

Габдулла ђфђнде Тукаев

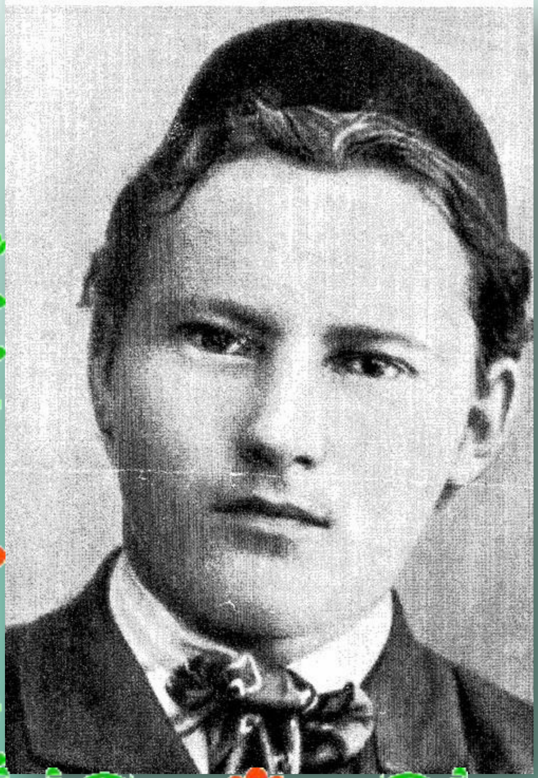

Дљньяда бик аз булыр чын шагыйрь,
Габдулладай;
Ул - караћгы тљндђ яктырткан матур, ак
тулган айдай.
...
Књп китапларныћ арасында аныћ китаплары
-
Ап - ачык,
нурлар чђчеп,
књренеп тора џђр яклары.
Алса, укыса халык шигырен аныћ - истђ
кала,
Џђм аныћ шигыре
халыкныћ књћеленђ
зур хис сала.

Шайхзадђ Бабич

мин татарча сөйләшәм!

Габдулла Тукай – татар балалар әдәбиятына нигез салучы

Тукай абый иќаты:

- балалар ъчен шигырьлђр;
- ђкиятлђр

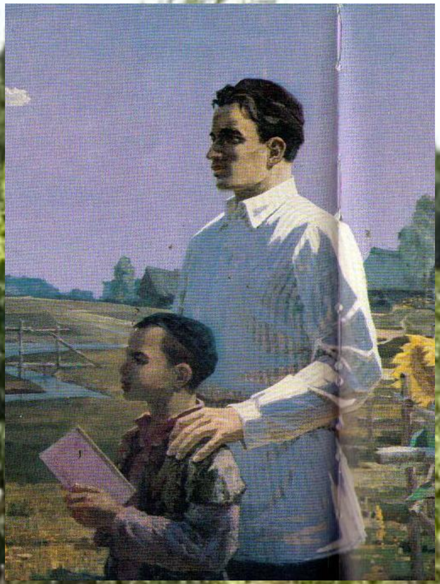

мин татарча сөйләшәм!
Тукай абый ђкиятлђре

Ашлыклар њсте,
Башаклар пеште,
Кояш пешерђ,
Тиргђ тљшерђ.
Халык ашыга,
Китђ басуга,
Урагын ура,-
Бу кайчак була?   (Ќђй кљне)

Кырлар буш кала,
Яћгырлар ява,
Ќирлђр дымлана,-
Бу кайчак була? (Кљз)

Џђр ќир карланган,
Сулар бозланган,
Уйный ќил - буран,
Бу кайчак, туган?
(Кыш)

Боз џђм кар эрде,
Сулар йљгерде,
Еглап елгалар,
Яшьлђр тњгелде;
Кљннђр озая,
Тљннђр кыскара,-
Бу кайсы вакыт?-
Йђ, ђйтеп кара!   (Яз)

Г. Тукай “Гали белђн кђќђ”

1. Безнећ Гали бигрђк тату кђќђ белђн:

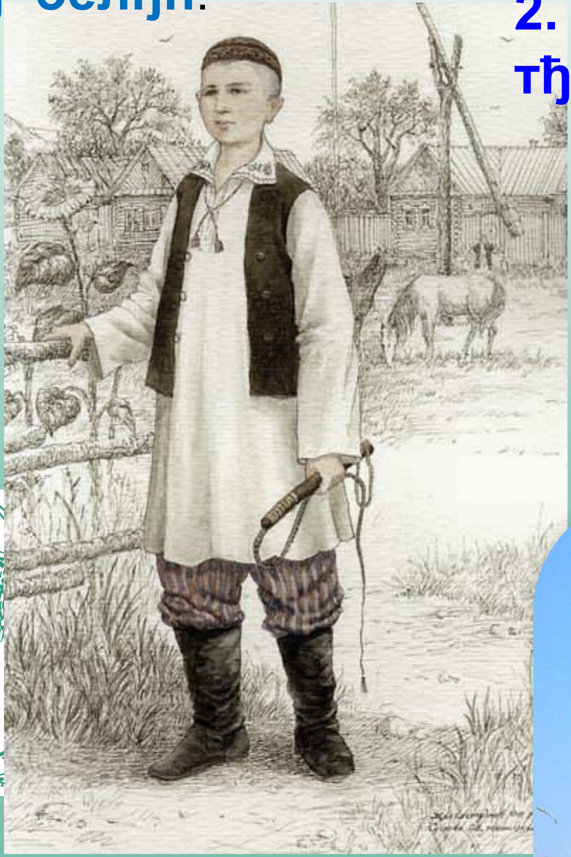

2. Менђ кђќђ карап тора тђрђзђдђн;

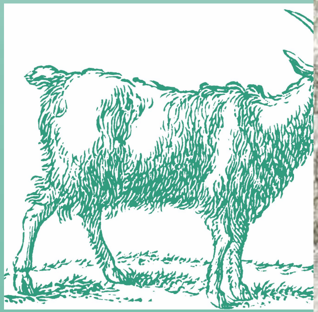

3. Гали аны чирђм белђн кунак итђ,-
Кђќђ рђхмђт укый: сакалын селкетђ.

мин татарча сөйләшәм!

Г. Тукай “Кђќђ белђн сарык ђкияте”

мин татарча сөйләшәм!

С кем только жизнь
в злой распре не
бывала?
В борьбе ты ей
не уступай
нималo!

(«Жизнь», 1908)